

JAN KOZLÍK – KÁZÁNÍ 2011

Mat 8, 5-13

Mšeno 22.1. 2011

Kafarnaum – Město Ježíšovo, tak lákají cestovní kanceláře k návštěvě vykopávek na místě, kde kdysi stávalo a jak je z nich patrné, nebyla to žádná hliněná vesnice, ale skutečné město s kamennými domy a ulicemi. Kromě honosné synagogy, stála tam i budova celnice resp. úřadu pro výběr daní a sídlila tam i římská posádka. Svůj dům tam měl i Šimon-Petr a jeho bratr Ondřej.

Toto město si Ježíš zvolil za trvalý pobyt, jak čteme v našem evangeliu: „když Ježíš uslyšel, že Jan je uvězněn, odebral se do Galileje. Opustil Nazaret a usadil se v Kafarnaum při moři“. Zde, si vybral první učedníky: Šimona zvaného Petr, jeho bratra Ondřeje a jiné dva bratry, Jakuba a Jana. A i když pak s nimi chodil po celé Galileji a okolí, vždy se pak navracel, jak píše evangelista, „do svého města“. Zde pohněval některé zákoníky, když řekl ochrnutému: odpouštějí se ti hříchy. Zde, v Kafarnaum, uviděl v celnici člověka jménem Matouš, jemuž řekl „Pojď za mnou“ a učinil z něho jednoho ze dvanácti, čímž urazil mravní vkus místních farizejů.

Kafarnaum je i místo, kde působil římský setník. Nevíme o něm nic. Víme jen, co učinil, když nemoc zasáhla jeho osobního sluhu. Na tom by nebylo nic zvláštního, je to lidská situace jakou zná každý, komu někdo blízký trpí nějakou nemocí. Chtěl pro něj něco udělat - a o Ježíši slyšel, že uzdravuje nemocné.

Musíme ovšem vědět, že příběh zaznamenal i evangelista Lukáš. Podle něj se setník o Ježíši doslechl až když byl jeho sluha nemocen a nejprve pro Ježíše poslal židovské starší, aby přišel. Prý proto, že se neodvážil za ním přijít sám.

Když Ježíš prosbu vyslyšel a chtěl přijít, setníkova slova ho zarazila. Římských vojáků viděl v Kafarnaum dost. To ale nečekal. Opravdu se podivil a těm, co ho následovali, pak řekl: tak velikou víru jsem v Izraeli nenalezl u nikoho.

Čemu se podivil? A co to bylo za víru?

V kázáních bývá obvykle zdůrazňována setníkova pokora vůči Ježíši, vyjádřená oním „Pane nejsem hoden...“ I evangelista Lukáš tím směrem míří.

Každá vážná choroba někoho blízkého nějak člověka „vykolejí“. Vypadne ze svého světa zaběhnutých zvyklostí a pořádků. Je najednou v úplně jiné situaci, na kterou nebyl připraven (protože to ani nejde). Není pochyb, že takové smutné okolnosti člověka změní, že ho zpraží, že možná i zjihne, stane se pokornějším. Tak nějak vidí setníka evangelista Lukáš - zkroušeného srdcem, sedícího u lůžka nemocného, dokud mu nepřinesou židovští starší radostnou zvěst o Ježíši, který

uzdravuje. Tím spíš pak vynikne jeho obrovská pokora, když Ježíš má přijít pod jeho střechu. A my pak máme dojem, že Ježíš nazval velikou vírou onu hlubokou pokoru setníkovu před Ježíšem.

Mám, bratři a sestry, zato, že evangelista Matouš měl dobré důvody k tomu, jak událost zachytil on. V situaci, kdy je setník zcela vykojen ze svého zaběhnutého světa a pořádku a octne se nějak „mimo“ sebe jak do té chvíle býval, vydá se na ulici a na náměstí hledat pro svého sluhu pomoc. V tu chvíli se také změní, ale jinak, než kdyby doma hořekoval.

Je v té chvíli víc člověkem, než byl předtím. Není to ale jeho vlastní šlechtnost, co ho šlechtí. Copak můžete říci např. o matce, která hledá pomoc pro své nemocné dítě, že je „šlechtná“? Je jen víc tím, čím má být – vskutku a vpravdě matkou.

V setníkově činu je už přítomná víra, že pomoc u Ježíše najde. Tou je veden jeho čin. Bez ní by za ním nešel. V tom případě se zdá, že Ježíš nazval velikou vírou setníkovu bezmeznou důvěru v jeho moc.

Ježíš však – a toho si povšimněme - víru hledá (nalézá nebo nenalézá), ale nezpůsobuje. Důsledkem Ježíšových divů není víra, nýbrž údiv kolemstojících. Kdyby Ježíš víru rozdával, bylo by jí v Izraeli plno. Setník tu víru (v celé její velikosti) měl už předtím, než k Ježíši přišel. Odkud ji měl? Jen z doslechu o Ježíšovi? On, římský setník? A právě tuto záhadu Matouš ani Lukáš neřeší. Oni popisují jen vnější okolnosti příběhu. To podstatné zůstává nevysloveno. Z čeho se zrodila setníková víra? Když ji nemohl způsobit Ježíš, musela mít původ v samotném setníkovi.

O Ježíši však mohl setník slyšet jen jako o léčiteli. Jeho veliká víra se upjala k Ježíši až když ho potřeboval a jen jako k léčiteli, který může uzdravit jeho sluhu. Nic víc o Ježíši věřit nepotřeboval a víc ho ani nezajímalo. Stejně by tomu nerozuměl.

Nic víc ani nemohl Ježíš u něho předpokládat. A právě tuto víru pochválil Ježíš před rodilými Izraelity!

Vůbec mu nevadilo, že setník vkládá do něho důvěru jen jako v léčitela a jen pro tuto chvíli a tento případ.

Je zřetelné, že Ježíš chválí víru samu, ne sebe jako předmět víry.

Takovou víru Ježíš po svých učednících požaduje. Když je vyslal do světa, řekl jim: Jděte a kažte, že se přiblížilo království nebeské. Nemocné uzdravujte, mrtvé probouzejte k životu, malomocné očistějte, démony vymítejte; zadarmo jste dostali, zadarmo dejte. Ježíš tu není předmětem víry. Je jejím reprezentantem.

Mohli bychom snad už odpovědět na otázku, kde setník tu víru získal? Odpověď se už podává sama: tam, kde i Ježíš a jeho učedníci. Z téhož Ducha. To Ježíš na setníkovi rozpoznal.

Ne každá víra má stejný původ. Nabízí se, hledat původ víry ve schopnostech člověka mobilizovat své síly. Tam, kde se najde příčina víry – vůle, sebedůvěra,

životní optimismus atd., není to víra o které mluví Ježíš. Je to něco, co má člověk (v různé míře) k dispozici vždy a je třeba to jen rozvíjet. Víra, kterou Ježíš hledá, nemá příčinu, je sama první příčinou, jíž se člověk dá jen k dispozici.

Tuto víru Ježíš tehdy v Kafarnaum– ke svému překvapení - u setníka našel.

Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je duch. Amen.

Luk 8,4-8

Mšeno 27.2.11

Na dnešní neděli zvanou latinsky Sexagesimae (60 dní před Velikonocemi) je starou církví i podle Hesel Jednoty bratrské určeno toto podobenství o rozsévači. Podobenství zachovali v takřka stejném znění i evangelisté Matouš a Marek, z čehož je patrné, že mělo pro nejstarší generaci křesťanů zvláštní význam.

Je to také jediné podobenství, jemuž je připojen i jeho výklad v následujících verších 9-15.

Když si jej přečteme, neubráníme se jistému zklamání. Jednak zrovna toto podobenství je natolik jasné, že výklad ani nepotřebuje, jednak že ani výklad nic nového neříká.

To že mají být ona „tajemství (mysteria) Božího království“, které bylo učedníkům „dáno znát“?

Podle některých komentářů bylo pro první křesťany palčivou otázkou, jak to, že ve společenství Izraele zůstali jen malou menšinou a i z ní mnozí odpadli?

Těm dává podobenství odpověď. Na skále, na cestě a v trní semeno nevzrostlo. Chyba je v lidech, říká výklad a vypočítává příčiny, proč slovo u mnohých nezakořenilo. Jsou v zásadě čtyři typy lidí, říká výklad - a tím to je. Co s tím naděláme, tak to prostě je.

Že by nám chtěl Ježíš svým podobenstvím sdělit takovou banalitu? Nebo spíš my „hledíce nevidíme a slyšíc nechápeme“ oč vlastně jde? Oč tedy jde?

Začněme odjinud. Já například, bratři a sestry, mám dojem, že jsem všechny 4 typy. Jistěže ne naráz. Jsem udupaná polní cesta, jsem trní na kraji pole, jsem kamení na poli a někdy i kus úrodné půdy - a to nevím, jestli si moc nefandím. Co tedy jsem? Jsem, co jsem i nejsem, jsem co chci i nechci být, a nevím ani co v příští chvíli budu.

Nejsem žádný duchovní pastýř, v němž slovo Boží pevně zakořenilo, nikterak negarantuji, co právě teď jsem.

Co tedy mám v podobenství o rozsévači slyšet, když ani nevím, mám-li „uši k slyšení“? Mám se snad spolehnout, že zrovna mně bylo dáno slyšet a rozumět? Mohu se o to pokoušet jen v naději, že zatím nic o mně není rozhodnuto.

A co ti, kteří si přišli Ježíše poslechnout? Nebyli snad na tom stejně jako já? Vždyť i oni přišli za Ježíšem s nadějí, že uslyší a porozumí.

A těm, právě těm, vypráví Ježíš podobenství o rozsévači. Ve třech ze čtyř případů semeno padá tam, kde je to beznadějné, kde nejsou žádné předpoklady

k růstu. Už na první poslech to zní hrozně. Jakoby Ježíš říkal: Mnozí z vás vůbec nemáte potřebné předpoklady to pochopit.

Vždycky je nepříjemné a deprimující slyšet, že na něco nemáte předpoklady. Ale ať už se tím míní nedostatečné vzdělání či slabé duševní schopnosti, nikdy se tím nehodnotí celý člověk, nýbrž právě jen to jeho vzdělání či duševní schopnosti. Nic víc. Nikdo soudný by se neodvážil říci, že nevzdělaný či nepřiliš bystrý člověk je méněcenný či bezcenný jako člověk.

Ježíš však nemluví o předpokladech porozumění nějaké složité teorii, nýbrž právě o pochopení podstatném a rozhodujícím pro život nebo smrt, spasení nebo zatracení. Tedy právě o tom, kdo je cenný nebo bezcenný jako člověk. Pro Boží slovo a Boží záměr mají cenu ti, co jsou půdou úrodnou. Zbytek je balast.

Ale copak skála může za to, že je skála, cesta a trní za to, čím jsou? Samo podobenství to neřeší. Zřetelně míří jinam.

Zato výklad se o to pokouší. A to tak, že předpokládá, že všichni, kteří Boží slovo slyšeli, měli „uši k slyšení“. To jest: mu porozuměli. Ale pak o něj nedbali, zapomínali na něj, nechali se svést pokušeními a svody. Podlehnout nemuseli. Byla to víceméně jejich volba a proto jsou také odpovědni za to, že podlehli.

Vypadá to jako řešení. Je zachována svoboda volby i odpovědnost každého člověka. Zní to, bratři a sestry, i moderně. Kéž by to tak bylo! Ale není.

Kdyby toto měl Ježíš na mysli, proč to neřekl rovnou přímo onomu zástupu? Jaký důvod měl skrývat ten výklad před lidmi venku a svěřit jej jen v soukromí učedníkům?

Všimněte si, prosím, komu je výklad určen a komu takříkajíc „sedí“. To jsou ti, co rozpoznají co je Boží slovo a co slova Satanova, co je cesta života a co vede do záhuby. Octnou-li se na scestí, vědí, že jsou na scestí a mají kam se vrátit. Vědí, že jsou a budou pokoušeni, ale mají uprostřed sebe Ježíše jako maják a pravidlo života.

To není standardní situace člověka. To opravdu nemohl Ježíš vykládat zástupům. Napřed vědět, potom konat (či nekonat). Bylo by to krásné, kdybychom mohli ke všemu přiložit metr Božího slova a hned vědět, zda je to pravda či lež. Jako v pohádkách. Jistý pohledný pán krásně mluví, přežehnáme ho křížem, zakouří se, zasmrdí to a hle – je to pekelník. Tohle my neumíme. Naše situace se spíš vyznačuje tím, že nevíme, nejsme rozhodnuti, k něčemu se přikloníme a trvá nám dlouho než zjistíme, že to byl omyl a pak obvykle upadneme zas v jiný omyl.

Ti lidé, co přišli za Ježíšem - to jsou normální lidé. Byli vychováni v náboženské tradici otců, v Zákoně Mojžíšově. Slyšeli také o davidovském králi, který má přijít a napravit všechno.

Nyní slyšeli, že galilejská města a vesnice obchází jistý Ježíš z Nazareta a přináší zvěst o Božím království, jež se přiblížilo. Přišli tedy, aby o tom slyšeli víc – a hlavně, aby viděli toho, kdo tu zvěst přináší.

Stalo se to v Kafarnaum. Podle ostatních evangelistů, když Ježíš vyšel z domu, byl ten zástup tak velký, že musel vstoupit na loď a zástup zůstal stát na břehu. Mluvil k nim z lodi, tedy z odstupu. Měl sice ty lidi před sebou, ale neznal je, nepozval si je..

Mně se zdá, jakoby to podobenství vyplynulo ze situace. Musel vědět, že někteří odejdou jak přišli a nic v nich nezůstane, jiní budou nadšení až do chvíle, kdy je nadchne něco jiného a konečně, že bude i dost těch, kteří budou vlečení starostmi či touhami jinam. Co je na tom divného?

Rozséváčova jistota je v tom zbytku, který vydá úrodu za všechny. O ostatní se nestará.

Někteří vykladači se zamýšlejí nad tím, proč rozséváč nesel opatrněji - jen tam, kde to má smysl. Ale copak mohl Ježíš říci: jděte všichni domů, já sám si vyberu komu má slova náležet? Ke komu má cenu mluvit, nemohl vědět. Nad tím, co se stane v duši člověka neměl moc ani Ježíš. Měl snad kvůli většině nechápavých poslat domů i ty, v nichž se slovo uchytí? Příležitost není vždy a času je málo.

Co tedy bude s těmi, co se nechytí – s tím balastem? Z celého Starého Zákona mi vyplývá, že Bůh nemá potřebu masovosti. Vždycky si vzpomenu na Ježíšovo podobenství o kvasu: „K čemu přirovnám Boží království? Je to jako kvas, který žena vmísí do tří měric mouky, až se všechno prokvasí“. Není třeba, aby všichni byli kvasem. Mouka potřebuje kvas a kvas mouku, aby vzniklo něco nového a dobrého.

Království Boží je vždycky něco nového, nevyzkoušeného, ale dobrého pro všechny. Je to jako s každým užitečným vynálezem. Není třeba, aby všichni vynalezli computer, ale aby užitek z něho měli všichni.

To je ovšem pohled z hlediska Božích záměrů. Jiné je to z pohledu těch, jimž nebylo dáno mít na Božím záměru podíl. Rozséváč nevychází na pole každý den. Ale může znovu přijít. Kéž by nás zastihl připravené!

Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce. Amen.

Mk 12,1-12

Mšeno 20.3.11

Tato neděle se latinsky nazývá Reminiscere (rozpomínati se) podle slova žalmu 25,6 „rozpomeň se na slitování svá, Hospodine“. Staročesky však jednoduše druhá neděle o postě. Podle hesel světové Jednoty bratrské a i německé církve luterské je textem dnešní neděle podobenství nazývané „o zlých vinařích“.

Podobenství se zachovalo ve třech evangeliích, což znamená, že bylo populární v různých křesťanských skupinách, ne pouze v jedné.

Kdo byli ti, jimž Ježíš toto podobenství řekl? I to je ve všech třech evangeliích téměř stejné. Byli to saduceové, zákoníci a starší. Čili kněží chrámu, znalci Písma a zástupci samosprávy. Místem děje je první chrámové nádvoří neboli „nádvoří pohanů“, kam směli i pohané.

Všichni tři evangelisté se také shodují v tom, co předcházelo. Bylo to tzv. vyčištění chrámu, kdy Ježíš vyhnal z nádvoří prodavače a převracel stoly směnárníkům.

Druhý den, když přišel do chrámu opět, obklopili jej zmínění hodnostáři a celkem oprávněně se ho tázali, jakou mocí to činí a kdo mu ji dal. Ježíš je však dostal do úzkých protiotázkou, kdo dal moc Janu (Křtiteli) křtít.

Pak k nim ale pronesl naše podobenství. Když začal o člověku, který zbudoval vinici, všem bylo jasné o čem je řeč. Všichni znali proroka Izaiáše (5.kapitola). Majitel vinice je Hospodin zástupů a vinice je dům izraelský. Když tedy slyšeli o prvních poslech-sluzebnících pána vinice, rozuměli, že jde o proroky. Ti byli často vyháněni, někdy i zabíjeni. Až potud podobenství jaksi odpovídalo historické skutečnosti. Pak však Ježíš dovádí příběh do hrůzného konce. Pán vinice stále věří, že v nájemcích je něco jako svědomí a posílá k nim svého syna. Oni ho však zabijí s úmyslem se zbavit majitele vinice navždycky.

To je ovšem skandální příběh a v posluchači budí rozhořčení a odpor. A ovšem i volání po potrestání těch zločinců. To jistě Ježíš svým příběhem chtěl. Když se pak zeptal: co učiní pán vinice? byla odpověď jasná a jediné možná. Přijde, zahubí vinaře a vinici dá jiným. V Matoušově podání to Ježíšovi posluchači řekli sami za něj: „zlé bez milosti zahubí a vinici pronajme jiným vinařům, kteří mu budou odvádět výnos v určený čas“. Mně se ta odchylka jeví jako významná. Proč by měl Ježíš říkat to, co sami posluchači chtěli slyšet – totiž potrestání viníků? I někteří badatelé soudí, že původně podobenství končilo otázkou: co udělá pán vinice?

To ovšem poněkud mění charakter podobenství. Pokud Ježíš podobenství dořekl do konce, pak je to čistě jen proroctví o tom, co bude a co se pak i stalo. Podobenství si vyprávěli křesťané, kteří se chápali jako lid nové smlouvy (zpečetěné krví Kristovou).

V době, kdy evangelisté sepisují evangelia, už byl chrám i Jeruzalém v rozvalinách a Židé byli odtud vyhnáni. Není divu, že to křesťanská komunita chápala jako kompletní naplnění Ježíšova proroctví.

Pokud ale Ježíš skončil podobenství otázkou, pak je to varovná výzva. Nedělejte to, co chystáte! Sami řekněte, co potom udělá pán vinice? Budoucnost je otevřená. Na vás záleží, co uděláte.

Ta otázka také nechává otevřeno, co učiní pán vinice. Je to na něm.

Zahubení vinařů na závěr podobenství je závěr, jaký udělali posluchači, jaký bychom udělali i my, je to závěr, co by měl udělat pán vinice, aby nastolil právo a spravedlnost.

Jistý německý farář nechal na toto podobenství diskutovat konfirmandy a zaznamenal jejich názory. Od takových jako že pán vinice tam měl na ty vinaře shodit bombu, ale hlavně takových, jak se kupodivu ukázalo, kde děti kritizovaly pána vinice. Měl si ty vinaře nejprve otestovat, měl konat hned jak došlo k zabití prvního nevinného člověka-posla, proč to nechal dojít tak daleko? Proč nepřišel hned sám osobně? A dokonce, že zabitím vinařů ukázal pán vinice, že je stejný jako oni.

Dětské názory odhalují podivnosti v samotném podobenství, ale i v našem chápání.

Proč na ně nehodil bombu? Vypadá to, jakoby dítě moc často koukalo na televizi. Ale vždyť říká přesně to, co prorok Izaiáš! Hospodin do základů zboří vinici, zničí vše, co sám vytvořil. A ono se to také tak nakonec, sice o mnoho let později, stalo. Mnoho lidí zemřelo, ale když pak v babylonském zajetí k němu volali, zase je navrátil zpět. Velkou roli tu hraje čas.

Prorok Izaiáš prorokoval proti vinici, že nerodí dobré ovoce a tou vinicí je výslovně jmenován dům izraelský a sadbou muži judští. Ježíš řekl podobenství ne proti vinici, nýbrž proti těm, kdo jí šéfují – proti vůdcům lidu. To je naprosto jasné: „Nepřátelé se chtěli Ježíše zmocnit, neboť poznali, že to podobenství řekl proti nim, ale báli se lidu“.

Ztotožnění vinařů a vinice je chyba interpretace, později s velice neblahými následky.

Proč vůbec Ježíš to podobenství vyprávěl? Vždyť to mohl říci přímo: chcete mě zabít. Vždyť takto přímo hovoří Ježíš u evangelisty Jana.

Vypadá to, jakoby tím podobenstvím vyvolal jen námitky, jaké vůči pánu vinice vnesly děti:

Vyvolil si špatné nájemce. Mohl vědět, co udělají? Když nájemní smlouvu dostali, jistě se upřímně radovali a chtěli ji dodržovat. Bez ní by neměli nic. Kdo nikdy pronájem nepotřeboval, ten to nepochopí. Časem se jim ale začala zajídat. To se stane v duši člověka. Ani Bůh nemůže dopředu vědět, co se v srdci člověka stane.

Měl zasáhnout dřív a nenechat trpět nevinné lidi. Může vůbec Bůh dělat něco jiného, než co dělal pán vinice? Jestliže nemůže, pak je plnění nájemní smlouvy nevymahatelné. Bůh nedisponuje policií, ani exekutory.

A co ty „zástupy vojska nebeského“, ty nemohly zasáhnout?

Ano, je to divné. Ten, který stvořil nebe i zemi, na jehož pokyn vydala země duši živou, nemůže donutit člověka, aby dodržoval smlouvu. Může ho jediné zničit.

Ještě divnější však je, že vůbec stvoření může uzavřít smlouvu se stvořitelem. Může snad hrnec uzavřít smlouvu s hrncířem? Hrnec nemá právní subjektivitu.

Dokonce ani vy nemůžete uzavřít smlouvu se svým vlastním nezletilým dítětem. Nemá právní subjektivitu. Můžete však dělat jakoby ji mělo. Něco mu slíbit, když něco bude dělat, když to ale nebude dělat, nic nezmůžete. Zničit ho nemůžete, protože to nechcete. Tak nějak vypadala smlouva Izraele s Hospodinem.

Pán vinice dělal co mohl, stupňoval tlak na svědomí vinařů. Jakožto Duch působil na duši člověka. Jinak nemohl, nechtěl-li je zničit. Není to vlastně nejekonomičtější jednání? Ani vy si nepořídíte jiné dítě namísto toho vzpurného.

Podobenství lze pochopit jen zevnitř izraelské tradice, při „objektivním“ pohledu zvenčí platí námitky konfirmandů.

V izraelské zbožnosti se neustále opakovalo a připomínalo, že vše patří Hospodinu. Nejen země ale i lid. Neměli jste nic a nebyli jste nic. Byli jste otroky v Egyptě. Vše, co nyní máte je dar. Navíc máte smlouvu s Hospodinem, že i v budoucnu bude stát při vás. Ale i to není nic jiného než dar. Proto rozuměli podobenství z prožitku vlastní tradice a hněvali se na vinaře. Konfirmandi bez této tradice se hněvali víc na pána vinice.

Ježíš své podobenství zdůvodnil slovy žalmu 118: „Kámen, který odvrhli stavitelé stal se kamenem úhelným“. Není zde řeč o zahubení stavitelů za to, že odvrhli nejdůležitější kámen, nýbrž o překvapení: „a je to divné před našima očima“. To je vlastní Ježíšův záměr.

*Za dědictví věčné ujal jsem Tvá svědectví Pane, ona jsou radost mého srdce.
Amen.*

Filipským 2, 5-11

Mšeno 17.4.11

Dnes je neděle Květná, latinsky Palmarum. Druhým textem, na který se dnes káže, je, podle Hesel Jednoty bratrské, oddíl z dopisu apoštola Pavla křesťanům ve městě Filippis zvaný hymnus o Kristu. Jde totiž o báseň či píseň, kterou apoštol jen recituje jako něco, co ve Filippis už znali. Je to tedy vzácný doklad zpěvníku řecky mluvících křesťanů 20-25 let po Ježíšově ukřižování. A nejen to. Je to i svědectví o víře prvních křesťanů v pohanském řeckém světě, daleko od Palestiny a od Jeruzaléma.

Že to nejsou vlastní apoštolova slova, nýbrž cizí verše, poznáme už ze slov „způsobem bytí“ či „sám sebe zmařil“.

Povšimněte si dobře! Sám sebe zmařil – ne smrtí na kříži, ale tím, že – jako rovný Bohu – přijal způsob služebníka, neboli tím, že se stal člověkem.

To je ten první a stěžejní článek víry: že Bůh se stal člověkem. Že pak jako člověk poslušně zemřel na kříži je až věc druhá.

V té době ještě žili učedníci Ježíšovi na čele s Petrem, žil i bratr Ježíšův Jakub. Pro ně, vychované v židovské tradici Starého zákona, byl Ježíš prostě Mesiáš. Hospodinem zaslíbený a poslaný pravý král. To bylo jejich vyznání víry: Ježíš = Mesiáš. Řecky Iesús Christos. Kritus je tedy titul. Titul Syn Boží mohli použít také, ale nic to neznamenal. Jednak se celý Izrael chápal jako synové Boží, jednak si tento titul přisvojoval každý významný král Orientu.

Když si ale apoštol Pavel předsevzal přinést zvěst o Ježíši pohanům, titul Mesiáš/Kristus jim nic neřikal. Zato Syn Boží ano. Jenže pak tu byl pro řecky myslící posluchače zásadní problém. Jako Boží syn musel mít stejný způsob bytí (morfé) jako Bůh, tj. být nesmrtelný. Jak by mohl umřít? Aby se mohl stát smrtelníkem, musel se vzdát své božskosti a to zcela – jinak by nemohl doopravdy umřít na kříži. To žádný antický bůh učinit nemohl a pochopitelně ani nechtěl.

Tady pro řecky vychované křesťany bez židovské tradice začíná bezprecedentní Boží láska – Bůh se stal člověkem.

Když to řeknu velmi zjednodušeně: pro židovské křesťany začíná víra velikonoce (vzkříšením Ježíše), pro řecké křesťany vánocemi (narozením Ježíše).

V tom hymnu, který je nám dnes dán k přemýšlení, byla pro Židy srozumitelná až ta druhá věta: v poslušnosti podstoupil smrt. Oni se nikdy neptali: Jsi Bůh nebo člověk?, oni se ptali: Odkud jsi přišel, kdo tě poslal?

Apoštolu Pavlovi, který chtěl a uměl být pro Židy Žid a pro Řeky Řek, nečinilo problém využívat i čistě řecké představy - jen aby získal lidi pro Krista.

Tak využívá i slovo „zmařit sebe sama“. Použité sloveso *kenoun* znamená vyprázdnit (i zmarnit). Legendární řecký lékař Hippokrates používal slovo „vyprázdnit se“ v čistě biologickém, lékařském smyslu, jak je tomu i dnes. Jenže v době o které mluvíme, přicházely z východu (z Persie) duchovní proudy a sekty, které to chápaly duchovně, jako zbavení se všeho přizemně lidského. Kenósis (vyprázdnění) byl asketický ideál a etická cesta vzhůru do světa duchovního. Do božského světa věčných idejí.

Hymnus však vypráví, že Boží syn vyprazdňuje svou božskou přirozenost na cestě dolů - k člověku a apoštol to používá jako etický princip – návod, jak se mají chovat Filipští jeden k druhému. Napodobujte Krista! V čem? No přece, jako on nedbejte na své postavení a snižte se ke službě druhým, pokládající ty druhé za přednější sebe (v3). Není to špatný princip. Vždyť koneckonců v čem je cena vašeho života – mého života – než v tom, co uděláme pro druhé?

Apoštol použil hymnus k mravnímu napomenutí sboru a tak ho také vykládá většina kázání. V teologii se mluví o „kenotické“ etice.

Hymnus sám však o žádném napodobování Krista nemluví. Lidí se týká až závěr: aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno.

Hymnus líčí sestupnou kariéru Božího syna v člověka, člověka Ježíše poslušně se ponížujícího, pak usmrceného a to tou nejpotupnější smrtí na kříži. Vypadá to jako smutná historie s odměnou až na nebesích, jakási kosmická tragedie, která si vyžádala Boží zásah. Mně to ale připadá jako alegorie o Božím pronikání do světa – tedy nic neobvyklého.

Kdo či co je Bůh? Odpověď si vezmu od evangelisty Jana, který je ze stejného myšlenkového světa jako náš hymnus. Bůh je Slovo. „Skrze ně povstalo všechno a bez něho nepovstalo nic, co jest“.

Jak by se něco od Boha, který v tomto světě vůbec není, dostalo na svět? Kdyby Boží slovo zůstalo u Boha, bylo by bezcenné. Když pronikne do světa, už není božské, ale lidské. Je-li lidské, není už věčné, je konkrétní. Je situační. Ježíš žil v určité době a mluvil do určité situace. Ale i když je lidské, musí nést znaky toho, odkud přišlo a vůči tomu musí být poslušné. Jako lidské se musí ponížít, musí strpět poměry, jaké právě na světě jsou. Je-li zcela odmítnuto, zemře na kříži. Pak se ale vrací k Bohu jako soud nad tímto světem, před nímž se můžeme jedině sklonit.

To se nestalo jen jednou. Člověk musí zemřít, je smrtelný, ale slovo je vzkříšeno.

Co s tím ale můžeme dělat my? V hlavě mám jednu rabínskou průpověď: žák se ptá učitele: „proč dříve aspoň někteří mluvili s Hospodinem tváří v tvář a dnes už ne“? Odpověď: „protože dnes už se nikdo nechce poklonit tak hluboko“. To je ta kenósis. Jak dalece zapomenete na svou hrdost - a na sebe vůbec, tak blízko jste šanci spatřit Boží tvář. Cesta dolů vede vzhůru.

*Za dědictví věčné ujal jsem tvá svědectví, Pane, ona jsou radost mého srdce.
Amen.*

Jan 16,23b- 28 (29-32)33

Mšeno 29.5.2011

Dnes je 5. neděle po velikonocích a poslední neděle před Nanebevstoupením Páně, zvaná Rogate – modlete se, i když původní význam latinského slovesa je „ptejte se, dotazujte se“ a teprve pak „proste“. V křesťanské liturgii tak vždy zaznívá obojí.

Dnešní text je podle hesel Jednoty bratrské na r. 2011 z Janova evangelia.

Evangelium Janovo, jak jsme si již několikrát řekli, je evangelium zvláštní. Jako jediné je zřetelně psáno pro sbor již věřících a to určitým způsobem věřících. Šlo nepochybně o sbor složený z řecky mluvících lidí, kteří neměli židovskou výchovu v synagoze a jejichž duchovní svět nebyl určen klasickou morálkou

Židů tj. snahou obstát před Bohem, naplnit zákon Mojžíšův a dosáhnout - mít podíl - na Božím království.

Jedinou spojnicí se židovstvím je Ježíš sám, jako osoba. Ne však jako učitel, či jako kritik farizejské praxe ani jako hlasatel nové zbožnosti, dokonce ani jako zvěstovatel příchodu Božího království, jak je tomu v o ostatních třech evangeliích.

Celé Janovo evangelium se zabývá jen sporem s židovskou náboženskou elitou o tom, kdo Ježíš je. A jen v tomto evangeliu se Ježíš opakovaně dopouští provokativních výroků o svém synovství Božím, ba takřka totožnosti s Bohem, dokonce o své preexistenci u Boha. Tím napořád působí v židovské společnosti rozkol, pohoršení či dokonce touhu ho zabít.

Kdybychom znali jen evangelium Janovo a neměli svědectví ostatních evangelistů a zejména epištol apoštola Pavla, mohli bychom nabýt dojmu, že Boží syn a spasitel mohl přijít na svět kdekoli a jen nahodile sestoupil doprostřed židovské společnosti a jejího náboženství. Dopadlo by to stejně.

A tak to také evangelista Jan skutečně myslel: „Na světě byl, svět skrze něj povstal, ale svět ho nepoznal. Přišel do svého vlastního, ale jeho vlastní ho nepoznali“, praví Jan hned v úvodu svého evangelia. Nejen židovská pospolitost, nýbrž celý svět ho nepřijal.

Janovi a jeho sborům už nejde o spor se Židy. O to, zda onen rabín z Nazareta byl či nebyl Bohem zaslíbený židovský Mesiáš. To je pro ně jen dávná a odbytá historie.

Cizí je jim původní představa učedníků i apoštola Pavla, že křtem (ve jméno Ježíšovo) se pohané připojují k vyvolenému lidu izraelskému.

Nyní je tu už jen Bůh či jeho Syn a proti němu celý svět.

Mezi Bohem a světem jsou už jen ti vyvolení, které miluje Ježíš a kteří milují Ježíše, protože uvěřili, že přišel od Boha. Ti jsou ve světě, ale nejsou ze světa. Narodili se znovu z Ducha.

Jediné, co potřebují, je ujištění, že nevěří bludu a nemilují chiméru, ale skutečného Syna Božího. O tom je Ježíš svými promluvami k učedníkům ujišťuje.

A to jen v evangeliu Janově.

Jsou to dlouhé promluvy – spíš monology, zejména promluva z níž je náš text. Je to totiž Ježíšova řeč na rozloučenou po poslední večeři s učedníky před zatčením. Až máte neodbytný dojem, že to nemluví člověk Ježíš v hodině nejtěžší zkoušky, nýbrž ten Vzkříšený, když, nevolán, navštěvoval učedníky v oněch 40 dnech před svým nanebevstoupením.

Svým odchodem nemyslí smrt na kříži (ta tu není ani zmiňována), nýbrž až návrat k Otci od něhož vyšel. Nanebevstoupení.

Všechna tři evangelia (Matouš, Marek i Lukáš) popisují Ježíšovu modlitbu před zatčením v Getsemane jako úzkostný zápas s Bohem: „Otče, je-li možné, odejmi ode mne kalich tento, ale ne jak já chci, ale jak ty chceš“. Podle Jana mluví s

Otcem o této hodině jako o hodině svého oslavení a prosí za své učedníky, které tu zanechává ve světě.

„Ve světě budete mít soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět“ jsou jeho poslední slova k učedníkům.

V této neotřesitelné jistotě s jakou Ježíš mluví o svém dokonalém vztahu s Bohem a o svém vítězství nad světem spočívala i neotřesitelná víra oněch křesťanů.

Není pochyb, jak se dnes říká, že Janův pohled na události je jakoby z konce věků. Ano, my věříme, že tak to bude, že Ježíš Kristus přemůže svět. Jednou.

Platí tedy Ježíšovo slovo jaksi výhledově, v měřítku tisíců let?

Takto to ale evangelista Jan určitě nemyslel. Mluvil o faktu, ne o zaslíbení. A jak to máme a můžeme chápat my - po dvou tisících letech?

Jsem, bratři a sestry, přesvědčen, že Ježíš ve svém pozemském životě nad světem zvítězil. Vždyť podstoupil smrt dobrovolně. Ač měl na výběr, moci tohoto světa se nezalekl.

Zvítězil stejnou vírou jakou odkázal i svým učedníkům. A touž vírou jednali i oni.

Každý z nás, každý den, se rozhodujeme pro vítězství nad tímto světem nebo pro porážku od něho. Pro vítězství vírou, pro podřízení světu - bez víry.

Svět, náš lidský svět, je dílo lidských rukou a má „samočinnou“ tendenci upadat. I původně dobrá věc se časem vyčerpá a kazí. Ba co hůř, původně velké dobro se časem změní ve velké zlo. Takový je svět bez víry. Velká pravda se v rukou lidí bez víry změní ve velkou lež.

Proti této tendenci stojí jen víra lidí v duchu Kristově.

To platí i pro naše vlastní skutky. I kdyby byly ryzí vírou započaty, bez ní zpovrhní a upadnou. Proto musíme začínat stále znovu, každý sám u sebe a za sebe.

Tím světem, jenž nás tíží a který musíme překonat, je velmi často naše vlastní minulost.

„A to vítězství, které přemohlo svět, je naše víra“ (1Jan 5,4). Amen.

Luk 16, 19-31

Mšeno 26.6.2011

Dnešní neděle počínají se neděle beze jména a to až do Adventu. Jakoby církevní rok končil do prázdna. Teď už jde „jen“ o náš čas a náš život, vstříc nějakému cíli, jímž je den zúčtování či druhý příchod Páně. Není asi náhodou, že na dnešní 1. neděli po sv. Trojici stanovila stará církevní tradice (i hesla Jednoty Bratrské) tento text z Lukášova evangelia.

Příběh začíná líčením drasticky rozdílného osudu dvou mužů. Společné je jim jen to, že oba žijí ve stejném čase a nedaleko sebe. Nakonec oba zemřou, Lazar, pochopitelně, dřív. Asi, v té době, obrázek ničeho neobvyklého.

Pak se ale vše dramaticky změní.

Někteří vykladači si všímají, že líčení posmrtných událostí – andělé nesoucí Lazara rovnou do náruče praotce Abrahama, boháč ocitající se hned v pekle, z pekla je vidět nebe a z nebe peklo a obyvatelé obojího spolu mohou mluvit - je něco neobvyklého, co nemá jinde v Písmu obdoby. Mrtví nečekají na den vzkříšení a soudu, nýbrž jsou souzeni hned. Ježíš však svým vyprávěním nemíní podávat novou nauku o posmrtných událostech, nýbrž jen navazuje na tehdejší představu, že mrtví se navracejí ke svým předkům „do lůna Abrahamova“ a praotec Abraham byl vnímán jako ten, kdo své potomky k sobě přijímá (nebo nepřijímá!), podobně jako v křesťanských lidových představách svatý Petr u nebeské brány.

To, co opravdu na Ježíšově vyprávění zaráží, je ona jednoduchost, přímost až automatickost soudu. Lazara nesou andělé vzhůru a nikdo se neptá, jestli si své bídné postavení sám nezavinil, třeba tím, že se neuváženě zadlužil, nebo tím, že se neléčil včas. Podobně s boháčem. Vůbec se neřeší, jestli svého jmění nenabyl předešlou poctivou prací či obchodem a neužívá si tudíž zaslouženě. V úvahu vůbec nepadá, jestli třeba řádně a včas neplatil chrámovou daň. Rovnou s ním do pekla a boháč ví proč. Vůbec se neptá: „za co, otče Abrahame?“.

Žádá jen, jestli by Lazar nemohl malinko ulehčit jeho utrpení, ale i to je mu odepřeno. Na žádnou, ani jen o trochu lepší budoucnost, už nemá nárok. Světlá budoucnost patří jen Lazarovi.

Hrozivý příběh i hrozivá zvěst, A není to jediný tvrdý výrok Ježíšův proti boháčům a hromadění bohatství vůbec. Jen si vzpomeňte: „Snáze projde velbloud uchem jehly než bohatý do království nebeského“. Nebo přímo z Lukáše trojí běda: „běda vám bohatým, neboť vám se už potěšení dostalo. Běda vám, kdo jste nyní nasyceni, neboť budete hladovět. Běda kdo se nyní smějete, neboť budete plakat a naříkat“ (Luk 6). To jsou výroky tak tvrdé, že se jich děsila i prvotní církve. Zachovala-li je přesto, pak jedině proto, že skutečně vyšly z úst Ježíšových.

Ani my s tím nic nenaděláme. Kdyby to tak bylo okrajové téma a Ježíšova zvěst byla v něčem jiném! Ale není. Sama „podstata“ Ježíšovy zvěsti o přicházejícím království Božím je radostnou zprávou pro chudé, hladové a plačící, neboť jejich je království Boží, oni budou nasyceni a oni se budou smát (Luk 6).

Jak tomu máme rozumět? Jistě bychom si přáli, aby i chudí zbohatli, ale proč v božím království mají bohatí hladovět a plakat? Což nemohou být bohatí všichni?

Je třeba vědět, že obrázek Lazara v nebi a boháče v pekle není obrazem Božího království, nýbrž Božího soudu. A tento soud se blíží, neboť si ho sami připravujeme. Už tím, že necháváme běžet věci tak jak jdou, tj., aby bohatí

bohatli a chudí chudli. Nemyslím tu jen na vystupňované sobectví jednotlivců, nýbrž i na bohaté korporace, bohaté státy i bohatou Evropu. Dokonce je jedno, jestli si bohaté Evropany koupí miliardáři z Číny. Systém je stejný.

Království Boží znamená zcela jiný režim. Bohatství teče opačným směrem - od bohatých k chudým. K těm nejchudším nejdříve. Proto je království Boží „jejich“. Starost o ně je v něm na prvním místě.

Ve starém Izraeli i v křesťanství se ochrana těch nejchudších řešila almužnou. Almužna se však hebrejsky řekne „cedaka“, což vlastně znamená spravedlnost. Proto rabíni zdůrazňují, že cedaka není věci citu a soucitu (jako u křesťanů), nýbrž věci spravedlnosti, tedy povinnosti. Bez ní Žid neobstojí před Hospodinem.

Jak se podobenství o boháči a Lazarovi týká nás, co nejsme ani extrémně bohatí ani extrémně chudí? Víme přece, jak je pojem bohatství a chudoby relativní. Proto se neptejme, kdo vlastně podle toho příběhu jsme, nýbrž všimějme si, kdo v našem okolí trpí nouzí a neutěšujme se tím, že takové drastické případy už u nás nejsou. Boháč si Lazara nevšiml a podle toho dopadl. Přitom by bylo Lazarovi stačilo docela málo.

Teprve až nebude vedle nás slyšet pláč těch nejubožejších, bude čas i na naše vlastní prosby.

Máte Mojžíše a proroky, máme Ježíše, co potřebujeme víc abychom začali konat? Dokud je čas. Amen

Luk 5,1-11

Mšeno 24.7.11

Oddíl určený na dnešní 5.neděli po Sv. Trojici je nadepsán: Povolání rybářů. Příběh zaznamenal jen evangelista Lukáš. U evangelisty Matouše a Marka čtete jen stručnou zprávu: když procházel podél Galilejského moře, uviděl dva bratry, Šimona zvaného Petr a jeho bratra Ondřeje, jak vrhají síť do moře; byli totiž rybáři. Řekl jim: „Pojďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí“. Oni hned zanechali síť a šli a ním. O něco dále uviděl jiné dva bratry, Jakuba Zebedeova a jeho bratra Jana, jak na lodi se svým otcem Zebedeem spravují síť; a povolal je. Ihned opustili loď i svého otce a šli za ním.

Z takového až příliš stručného popisu máte nutně divný pocit. Nějaký člověk jde po břehu a zavolá na čtyři muže, které předtím nikdy neviděl, stejně jako oni jeho. Na slova o rybářích lidí se zvednou a jdou. Co je to za šílenost? Nic nenasvědčuje, že by Ježíš už svým mimořádným zjevem jim natolik imponoval, aby v tom spatřovali dobrý důvod nechat hned všeho. To by jednali jako smyslů zbavení. Smysl by spíš dávalo, že slovo o rybářích lidí bylo znamením, na které čekali.

Evangelisté však o tom neříkají nic. Z tak stručného líčení ani nepoznáte, jestli si Ježíš ty čtyři nějak vyhlédl mezi jinými rybáři, nebo zda prostě „znáboroval“ ty, kteří tam zrovna byli a jiní nebyli.

Je to velká záhada, jakým způsobem si Ježíš vybral nejbližší spolupracovníky. Kdybychom znali jen evangelium Matoušovo a Markovo, nabyli bychom dojmu, že Ježíš si příliš s výběrem hlavu nelámá. Jakoby s tím spěchal. Ne snad všech dvanáct, ale ty první jakoby potřeboval hned.

Možná namítnete, že Pán Ježíš dobře věděl, koho a proč si vybírá, nemohl se přeci mýlit. K tomu bych chtěl jen podotknout, že učedníci, po celou dobu, kdy byli s Ježíšem, nijak zvlášť nevynikli v chápání jak jeho učení, tak jeho poslání. O tom svědčí evangelia naprosto jasně.

Proto je pro nás přinejmenším zajímavé, že evangelista Lukáš našel ve vyprávění pamětníků jiný příběh o povolání rybářů.

A nejen to. Podle něj Šimon Petr Ježíše znal už předtím. Ba dokonce Ježíš už v Petrově domě byl.

Již v předchozí kapitole čteme, jak Ježíš v Kafarnaum uzdravil v synagoze posedlého nečistým duchem a že poté ze synagogy odešel do domu Šimonova, kde zbavil horečky jeho tchyni. Tyto příběhy mají evangelisté Matouš a Marek také, ale v logickém časovém sledu. Nejdřív povolání rybářů, potom (a to už společně s nimi) uzdravení posedlého v synagoze a nakonec odchod ze synagogy do Petrova domu a uzdravení jeho tchyně.

Lukáš to má obráceně. Nejprve vypráví o uzdravení posedlého v synagoze, poté o odchodu ze synagogy do Petrova domu a uzdravení jeho tchyně a teprve pak - za nějaký čas - povolání Petra a jeho druhů.

Spletl se snad evangelista Lukáš? Ne. Není pochyb, že to tak chtěl. Když si tedy Ježíš půjčoval od Šimona Petra loď, znali se. Všechno o Ježíši věděl nepochybně i jeho bratr Ondřej i synové Zebedeovi, Jakub a Jan. Vždyť lovili společně. To, že byli svědky Ježíšových uzdravování a nepochybně i posluchači jeho učení, však pro ně nikterak neznamenal, že by měli změnit zaměstnání. Dál provozovali svou živnost.

Posluchačů měl Ježíš mnoho. „Zástupy se na něj tlačily“. Jistě měl též mnoho obdivovatelů, přinejmenším mezi těmi, jimž někoho uzdravil. Mezi nimi jistě byli i ti, kteří by se chtěli stát jeho učedníky. Na tom by nebylo nic divného. Každý známější rabín měl žáky. Měl je i Jan Křtitel. Proč by je neměl mít Ježíš? I on si posléze vytvořil svou školu. Petr a jeho druzi nejspíš patřili mezi Ježíšovy posluchače, či obdivovatele nebo dokonce stoupence. Možná se i bavili o tom, že by se chtěli stát jeho učedníky, kdyby je Ježíš k tomu vyzval.

Když je tedy vyzval, tak šli. Tak to přeci bývá, člověk by rád něco dělal, ale potřebuje impuls, nejlépe někoho, kdo ho k tomu vyzve.

Kdyby tomu tak bylo, pak náš příběh je skoro okrajový, ne-li zbytečný. Je přeci jedno jakým způsobem je Ježíš vyzval, hlavně, že šli.

Mám však zato, že evangelista Lukáš postihl jinou podstatnou věc.

Nevíme, jak si vybírali rabíni, nebo Jan Křtitel své učedníky. Zda ty nejnadanější, nebo nejoddanější. Ježíš však, když vracel Šimonovi loď, řekl: zajed' na hlubinu a spusťte své sítě k lovu. Odpověď zkušeného rybáře je naprosto pochopitelná. Pak ale tu na první pohled marnou námahu podstoupil.

A úlovek stál za to. Jako správní rybáři udělali nejdřív všechno pro to, aby úlovek dostali na břeh. Teprve pak se jich všech zmocnil úžas a Petr padl Ježíšovi k nohám.

A teď se zase můžeme divit my. Proč nenásledoval jástot? Proč neděkovali Bohu za dobrý úlovek jak se slušelo? Proč nechválili Ježíše a proč mu právě v této vhodné chvíli nenabídli, že za ním půjdou kam bude chtít? A proč Petr nepadl k Ježíšovým nohám už když uzdravil posedlého v synagoze a tchyni v jeho domě?

Můžete ten příběh číst tak, že teprve když se to stalo jim, poznali, že Ježíš je nadán božskou mocí a zděsili se.

Řeknu vám, bratři a sestry, jak čtu příběh já. Nezděsili se, když Ježíš nějakou od Boha danou silou uzdravoval nemocné. Zděsili se proto, že ty ryby ulovili oni sami - ne Ježíš - a to jen proto, že se spolehli na Ježíšovo slovo. Na tvé slovo spustím síť, řekl Petr.

Jedna věc je víra v Ježíšovu uzdravující moc. Důvěřovat mu a nechat se vyléčit. Jiná věc je víra, která ve spolehnutí na slovo Ježíšovo sama divy činí. A to se právě Petrovi a jeho druhům stalo.

Toho se Petr zalekl. Dělat zázraky, dle jeho domnění, mohou jen svatí Boží, nezatížení žádnými hříchy. Proto naléhavě Ježíše upozorňuje, že to on není. Jakoby tušil, že dělat zázraky po něm Ježíš bude chtít.

Tušil správně. Tak se totiž skutečně potom i stalo. Z pokynu Ježíšova měli vyhánět démony, uzdravovat nemocné. Úspěchy většinou měli. Když v jednom případě uzdravit nedokázali a musel to za ně udělat Ježíš sám, ptali se ho: jak to, že my ne? – odpověděl stručně: máte málo víry. Když starostlivě Ježíše nabádali ukončit řeč a propustit pětitisícíhlavý zástup posluchačů, aby se stihli do setmění někde najíst, řekl: „dejte jim najíst vy“.

Není zase až tak těžké, nechat si od Ježíše pomoci. Víra, s kterou za Ježíšem lidé přicházeli, na to stačila. Ježíš je uzdravil, ale víc o nich, až na výjimky, neuslyšíme. Co asi dělali potom? Chválili Ježíše a svědčili o něm jiným. To je jistě dobře. Za učedníky si je ale Ježíš nezvolil.

Je krásné být učedníkem a těšit se z přítomnosti Mistra, poslouchat jeho naučení a postupně se zlepšovat. Stát se učedníkem neznamená přijít jako dokonalý. Právě naopak.

Ve jménu Ježíše sám uzdravovat je něco jiného. Velice riskantního. Petr se mylně domníval, že na to potřebuje mít bezúhonnou minulost.

Ježíš však hledal víru a Petr netušil, že v první zkoušce víry již obstál. Tím, že vyplul na zdánlivě beznadějný rybolov.

„Neboj se“, řekl mu Ježíš, od této chvíle budeš dělat mnohem větší věci než jsou ryby. Budeš lovit lidi.

„Svíce nohám mým je slovo Tvé a světlo stezce mé“. Amen.

Dnes, 8.neděli po Svaté Trojici, slyšeli jsme slovo evangelia Matoušova podle Hesel Jednoty bratrské i staré církevní tradice. Nejde o podobenství, jakkoli se zde mluví o soli a lampě; jde o výrok Ježíšův: vy jste sůl země a světlo světa. Každé podobenství je o někom nebo o něčem, je kusem vyprávění, je minipříběh, který má ukázat na nějaký charakter království Božího. Je ve 3.osobě. Zde máme 2.osobu množného čísla: vy jste.

Výrok nemá paralelu ani u Marka ani u Lukáše. Tam se sice také hovoří o soli. Ale ve 3.osobě: Každý bude solen ohněm. Sůl je dobrá, ztratí-li však svou slanost, čím ji osolíte? Mějte sůl v sobě a žijte mezi sebou v pokoji (Mk9,50). Dobrá je sůl. Jestliže však i sůl pozbude chuti, co jí dodá slanosti? Nehodí se na pole ani na hnojiště: vyhodí se ven. (Luk 14,34).

Stejně tak se mluví o světle u Marka: A řekl jim: Přichází snad světlo, aby bylo dáno pod nádobu nebo pod postel a ne na svícen? Nic není skrytého, aby to jednou nebylo zjeveno, a nic nebylo utajeno, leč aby vyšlo najevo. A také u Lukáše: Nikdo nerozsvítí světlo, aby je postavil do kouta nebo pod nádobu, ale dá je na svícen, aby ti kdo vcházejí, viděli. Světlem tvého těla je oko. Je-li čisté, i celé tvé tělo má světlo. Je-li však tvé oko špatné, i tvé tělo je ve tmě. Hleď tedy, ať světlo v tobě není tmou.

Vidíme, že Ježíš patrně příměr o soli a světle užíval, ale v jaké souvislosti, se už evangelisté neshodli.

Jen evangelista Matouš zachoval tento podivuhodný výrok: vy jste sůl země a světlo světa. Ne, buďte světlo světa a sůl země. Ne mějte sůl či světlo v sobě, nýbrž: vy jste!

Skoro všechna kázání, která jsem kdy slyšel nebo četl, se nad tím podivují, ale pak jdou od toho, jakoby předpokládali buďto, že výrokem Ježíš mínil „budte“, nebo že prostě solí a světlem jsme, už tím že jsme křesťané.

Snadno se pak káže, když tento problém necháme stranou. Hezky se dá rozebírat příměr se solí. Jak soli stačí málo a jak je tu ne pro sebe, nýbrž pro druhé atd. To já dělat nebudu.

Já chci vědět proč řekl Ježíš: vy jste. Kdo je to vy?

Řekl to vůbec? A v jaké souvislosti? Je možné, že evangelista Matouš již použil soubor Ježíšových výroků, které už předtím sepsal někdo jiný.

Matoušova kompozice je takováto: Ježíš zahájil své kázání na hoře blahoslavenstvími. To jsou ti chudí, plačící, tiší hladovějící po spravedlnosti, milosrdní, čistého srdce, působící pokoj a pronásledování pro spravedlnost. To jsou oni. Pak ale říká: Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně. Radujte se a jásejte protože máte

hojnou odměnu v nebesích; stejně pronásledovali i proroky, kteří byli před vámi. Vy jste sůl země...na to navazuje.

Kdyby solí země resp. světlem světa měli být oni pronásledovaní pro Ježíše, pak se nás jeho výrok vůbec netýká. Nám hrozí jen všeobecný nezájem.

Obecně se soudí, že tím „vy“ myslel své posluchače. To byli učedníci a zástupy, které ho následovaly. „Vy jste“ jsou tedy oni. Ale proč také my? Kdo z nás má pocit, že je solí země a světlem světa? Maximálně si může někdo říci, že by chtěl být solí a světlem světa, ale že je to moc náročné.

Buďto tedy Ježíšovo slovo platilo jen pro tamty dávno mrtvé lidi, nebo je jej nutno chápat jako příkaz (buďte), jinak by nebylo pravdivé. My sami jsme toho důkazem, že pro nás neplatí.

Je možno také dojít až k závěru, že sice solí jsme, ale solí zmařenou nebo světlem pod kbelíkem. To se mi přičí kvůli té falešné pokoře, která z toho číší. Vždyť to je ten nejsnazší únik – únik do pokory. My jsme slabí.

Ne že by to nebyla pravda, ale je to pokrytecké. Je snadné říkat pravdu a přitom lhát. Vždyť kdo z nás by opravdu chtěl být světlem všem na očích jak město ležící na kopci?

Nemyslím na mediální svět, když světla reflektorů míří na vás (to by snad někdo i chtěl), nýbrž že bychom my měli být světlem odhalujícím mnohou lež ve světle pravdy.

Je to buď a nebo. Buď platí Ježíšovo „vy jste“ nebo platí „buďte“. Pokud platí „buďte“, pak záleží už jen na nás do jaké míry chceme být anebo to jen předstíráme..

Není snadné porozumět, proč Ježíš řekl „vy jste“ a o kom to tedy platí. Čtenář bible jistě ví, že ve 4.evangelium tj. evangelium Janově v 8.kapitole Ježíš říká: Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života. Tomu rozumíme. Světlo světa je Ježíš a my chodíme v jeho světle. Tím směrem se také nesla víra v následujících stoletích. Jen Ježíš je světlo světa, jen on je Syn Boží, jednorozený. My pak jsme Božími dětmi jen odvozeně přes něho.

To je nejschůdnější cesta, jak se kazatel vypořádá s Ježíšovým slovem v našem textu: Světlem světa je jen Ježíš a my jen odraženým světlem podle víry v něho a podle míry jeho následování.

To je jistě možné a ve většině případů tomu tak i je. Ale pozor, abychom před sebe nestrkali Ježíše tam, kde máme stát my! Ježíš své učedníky vysílal dopředu, ne aby se schovávali za jeho pláštěm.

Ježíš nikdy o svém jedináčkovství nehovořil. I podle evangelisty Jana mluvil jen o svém jedinečném vztahu k Otci. V celém horském kázání nemluví o svém jedinečném vztahu k Bohu vůbec. Ale byl z jeho slov patrný už tím, jak suverénně opravoval i Mojžíšův zákon. Cítily to i zástupy. Čteme: když

Ježíš dokončil tato slova, zástupy žasly nad jeho učením, neboť je učil jako ten, kdo má moc a ne jako jejich zákoníci.

Ten, kdo má moc, jakou my nemáme, je asi Mesiáš eventuelně Syn Boží. To je víra zástupů.

Kdyby Ježíš chtěl, aby si to lidé mysleli, pak měl říci jasně: Já jsem světlo světa. Proč ta zdrženlivost?

Jsem, bratři a sestry, přesvědčen, že ačkoli na té víře davu by nebylo nic špatného, tím spíš si musíme dát pozor na to, že Ježíš řekl „sůl země a světlo světa jste vy“.

Kdyby řekl „já jsem“, uzavíral by tím přístup k synovství Božímu komukoliv dalšímu. Ježíš však jsou dveře do království Božího, ne závora. Přišel, aby umožnil vejít, ne aby svou osobou dveře zatarasil.

Kdyby řekl „bud'te“, řekl by vlastně: sice nejste, ale snažte se být. Snaha je věc dobrá. Běda tomu, kdo by ji chtěl shazovat. Ale je strašně náročné neztroskotat v půli cesty. Každý, kdo si přečte Ježíšovy příkazy z kázání na hoře (o zabíjení, o cizoložství, o odplatě, o lásce k nepřítelům, o souzení druhých, o nepečování o den příští) řekne, že to není možné, je to nespílitelné. A má pravdu. Všechny ty příkazy řekl Ježíš pro ty, kdo jsou solí země a světlem světa. Řekl je až poté, co řekl slova našeho textu a jsou jen pro ně – pro ty, kdo jsou solí země a světlem světa. Pro ně je i modlitba Páně. Všimněte si jak je suverénně jistá. Žádné kňourání o našich slabostech a nedostatečnostech, ale jednoduše: odpusť nám, vždyť i my odpouštíme. Údajně křesťané v prvních stoletích vůbec nedovolovali se touto modlitbou modlit nikomu, kdo nebyl ještě pokřtěn, kdo ve křtu nesvlékl starého člověka.

Ono „vy jste“ je naprosto namístě. A zde jsme u odpovědi, na koho se vlastně Ježíš obrací. Kdo jsou ti „vy“? To jsou ti, co jsou jako on.

Ano. Ježíš, jakožto světlo světa, se obrací k těm z posluchačů, kdo jsou světlo světa. Těm říká: neschovávejte to světlo. Těm říká, změňte praxi, nedejte na to, co vás učili staří.

Co měl Ježíš společného s těmi, na které se obrací?

Ježíšova moc ve slovu i skutku pramení z jeho gigantické víry, která se před ničím nezastaví. To je ježíšovská víra: spolehnutí na spolehlivého Otce.

Víru ovšem buď máte nebo nemáte. Ji si nekoupíte ani nenacvičíte. Buď v srdci hoří, nebo nehoří. Ježíš vlastně jen říká: když hoří, postavte ji na svícen, ať svítí lidem.

Boží slovo je živé a mocné. A ostřejší než jakýkoli dvousečný meč proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy a myšlenky srdce. Amen.

Příběh určený na dnešní 14. neděli po Svaté Trojici je zapsán pouze u evang. Lukáše. Je jednoduchý až prostý, každý mu hned rozumí. Čtenář či posluchač jen pokývne hlavou: ano, je to o vděčnosti za záchranu. Devět z deseti si nevážilo Boží milosti. Tak to na světě chodí, lidé si neváží toho, co dostali a co už mají. Rádi a rychle zapomínají, že to není samo sebou, že mnohem více je v životě toho, co jsme dostali, než toho, co jsme si pořídili vlastním přičiněním. A už vůbec si dnešní lidé nepřipouští, že za to podstatné, za to, že vůbec jsme a kde jsme, že jsme se nenarodili někde v Africkém rohu, kde bychom právě umírali hladem, máme být vděční Bohu. Maximálně připustí, že jsme měli kliku.

Taková zamyšlení lze jistě vést. Bylo je možno vést vždycky, před Ježíšem i po něm, s ním i bez něho, ba i bez Boha.

Já takové úvahy o vděčnosti Bohu vést nechci. Musel bych vyjít od otázky, jak má být vděčen ten, kdo trpí nouzí, hladem, nemocí, či právě umírá. I ten má být vděčen za to, co má? Od vděčnosti Bohu bychom se rychle dostali k otázce, jak Boha ospravedlnit.

Vraťme se proto raději k našemu příběhu.

Proč ho asi evangelista zachytil a v čem se mu zdál jedinečný mezi tolika uzdraveními, která Ježíš učinil?

V naprosté většině se o uzdravených nedovídáme nic dalšího. Jen v několika málo případech čteme, že uzdravený chválil Boha a šel (nějakou chvíli) za Ježíšem.

Nikde se však nedočteme, že by Ježíš nějaké projevy díky čekal, nebo je dokonce vyžadoval.

Těch 9 malomocných učinilo, jak jim řekl. Neřekl jim: ukažte se knězi a potom se přijďte ukázat mně.

Co asi učinilo těch devět uzdravených, potom, co jim kněz (podle předpisů Mojžíšova zákona) vystavil osvědčení, že jsou zdraví? Nepochybně mířili hned domů, ke svým blízkým a ke svému domu, majetku atd. Co je na tom divného?

Že nechválili Boha? Jak to víme? Každý musel po prohlídce knězem přinést první oběť (dva kulticky čisté ptáky), pak následovala 7 dní karanténa a pak další oběť (beránka a ovečku), pak se teprve mohl vrátit domů. Jistě během toho radostného čekání chválil Boha.

Samařan putoval k svému knězi do Samaří, předpisy dle Mojžíšova zákona byly ale stejné.

To, co udělal Samařan bylo, že ke knězi nedošel. To bylo dost odvážné. To dělat neměl. Bez prohlídky knězem a bez vykonané oběti zůstával úředně malomocný.

Čteme: „jakmile zpozoroval, že je uzdraven, hned se vrátil a velikým hlasem chválil Boha. Padl tváří k Ježíšovým nohám a děkoval mu“.

Padl k Ježíšovým nohám! Tak si byl jist, že už nemusí dodržovat předepsanou vzdálenost od zdravých lidí!

Ježíš tedy chválí Samařanovu víru, nikoli fakt, že mu padl k nohám.

Přitom výslovně nedává Samařana ostatním za vzor, jako to učinil v např. případě římského setníka. To asi proto, aby si nepletli víru s tím padáním na tvář.

Jako v žádném jiném případě se začne Ježíš jakoby ptát: nebylo jich deset? Kde je těch devět? Žádný nepřišel? ...jen tento cizinec?

Samozřejmě se neptá doopravdy a nečeká odpověď.

Četl jsem na tento příběh kázání jednoho amerického kazatele, které neslo název: A Ježíš se zasmál. Ano, Ježíš se ptá ironicky a pravděpodobně se u toho i smál nebo usmíval.

Nebylo jich deset? Kde je těch devět? Jen tento „cizinec“? Za cizince považovali Samařany Židé, Ježíš o nich tak nikdy nemluvil.

Ten ironický hrot je zřejmý a je namířen proti těm, co pokládali Samařany automaticky za méněcenné lidi.

Ježíš nečekal nikoho z těch deseti, kdyby nepřišel nikdo, nic by se nezměnilo. Malomocní nebyli uzdraveni podmíněně, jen pokud se vrátí poděkovat Ježíši, nebo jen když alespoň budou velikým hlasem chválit Boha.

Ale stalo se. Jeden se vrátil a hle – jako na potvoru - zrovna to nebyl roduvěrný Žid. To vyvolalo Ježíšův ironický úsměv.

Nic by se nestalo, ani kdyby se vrátili všichni. Jen by tutéž větu uslyšeli všichni: vstaň, jdi, víra tvá tě zachránila.

Tedy to, co na první pohled vypadalo jako příběh o vděčnosti Bohu potažmo Ježíši Kristu, já čtu jako příběh o víře a Ježíšově smyslu pro ironii.

(Mimočodem: ironie je častá u starozákonních proroků, jakoby to byla i „vlastnost“ Boží resp. Hospodinova).

Vděčností Bohu je plný takřka celý Starý i Nový zákon

Ovšem pozor! Ta vděčnost není vděčností proto, že Bůh je všemohoucí a vše od něho pochází. Nikoliv, je vděčností za vyvolení mezi všemi národy, za dar Zákona (Thory) a za zaslíbení Boží věrnosti až na věky a za příslib Mesiáše. Není toho tedy málo.

Ježíš sice výslovně o vděčnosti Bohu neučil a ani k ní nenabádal. Přitom je přítomná jak v jeho přikázáních tak v jeho podobenstvích. Jenže jinak. Jako je Bůh milostivý, milosrdný a odpouštějící k vám, tak buďte i vy ke svým bližním.

To je vděčnost ve smyslu Ježíšově. Nevrací se Bohu zpět, ale šíří se dál do okolního světa.

O takové vděčnosti náš příběh není.

K vděčnosti Bohu nabádá zejména apoštol Pavel. V žádném případě však nechce, aby křesťané byli prostě skromní lidé, kteří jsou se vším spokojeni.

Je to vděčnost za možnost členství ve vyjímečném spolku s Ježíšem Kristem. A toto členství není dáno každému. Je třeba být vybrán.

Jen v tomto spolku s Ježíšem platí, že je jedno je-li člověk Žid nebo Řek, svobodný nebo otrok, bohatý nebo chudý, muž nebo žena. To je ohromná výsada a důvod k vděčnosti.

Stále musíme děkovat Bohu za vás, bratři milovaní od Pána, že vás Bůh jako první vyvolil ke spáse a posvětil Duchem a vírou v pravdu, abyste měli účast na slávě našeho Pána Ježíše Krista; k tomu vás povolal naším evangeliem. (2Tes 2,13) Amen.

Mk 2,1-12

Mšeno 30.10.11

Tento text je dle hesel Jednoty bratrské i podle staré církevní tradice určen na dnešní 19. neděli po Svaté Trojici. Je to příběh známý, mnohým z nás už z nedělní školy nebo z hodin náboženství.

Obzvlášť zapamatovatelný je kvůli té díře ve střeše, kterou udělali přátelé či příbuzní ochrnutého, aby ho dostali do blízkosti Ježíše. Málo se už přitom zmiňuje, že ti čtyři hrubě narušili Ježíšův výklad, nehledě na to, že jistě posypali sutí i zákoníky a vůbec celou sešlost, ne-li samotného Ježíše. Jestli měli zájem o výklad nevíme, ale jistě víme, že zdraví svého blízkého považovali za přednější. Ježíše to nepohoršilo, naopak ocenil jejich víru.

Kvůli tomu se však příběh do evangelia nedostal. Všichni tři evangelisté zachovávají, co při té příležitosti Ježíš řekl.

Jen v tomto příběhu o uzdravení řekl postiženému: Synu, odpouštějí se ti hříchy. To nikdy předtím ani potom neřekl. Proč to vůbec řekl? Vždyť to vůbec se situací toho nešťastníka nemělo co dělat. Nikdo přece nečekal, že ochrnutý má být zbaven hříchů, které má každý člověk, ať zdravý či nemocný. Čekalo se jen, zda ho Ježíš postaví na nohy.

Zdá se, že to řekl kvůli těm zákoníkům, kteří tam seděli a poslouchali Ježíšův výklad. Věděl, že je to pohorší. Vždyť, „Kdo jiný může odpouštět hříchy než Bůh! A hned jim také odpověděl: abyste věděli, že Syn člověka má moc na zemi odpouštět hříchy, řekne ochrnutému „vstaň, vezmi své lože a jdi domů“. A on vstal, vzal lože a vyšel před očima všech.

Tak – a to je nejjednodušší výklad – dal Ježíš najevo, že je něco víc, než jen jeden ze zázračných léčitelů.

Zákoníky tím asi nepřesvědčil. Jistě si cestou domů říkali: ať si Ježíš uzdravuje, má-li ten dar od Boha, ale, ať nemluví o odpuštění hříchů.

Podle tehdejšího všeobecně přijímaného přesvědčení každá nemoc či postižení měla buď příčinu zjevnou nebo nikoli. Pokud nebylo možno najít příčinu, soudilo se, že je Božím trestem. Jestliže je božím trestem, pak jedině Bůh ho může odpustit. Bůh trestá a Bůh odpouští. To mělo logiku. Nemůže přeci Bůh trestat a někdo jiný odpouštět. Jistěže Hospodin je Bohem milosrdným a odpouštějícím. Je ho možno uprosit. Ale je tu podmínka a tou je pokání. Bez něho se nelze domáhat odpuštění. To ale přece musel vědět i Ježíš. Přestože ochrnutý ani náznakem nic takového nečiní, Ježíš od něho nic nepožaduje.

Pravda, nepožadoval to od žádného z těch, které uzdravil, žádnému ale neřekl: odpouštějí se ti hříchy. Proč to tedy řekl?

Jestliže se všelijak postižení lidé považovali za stížené Božím trestem za nějaký hřích ať už vlastní, nebo že se Bůh někomu pomstil na dětech, pak Ježíš nic takového neříká. Slepým, hluchým, chromým a malomocným pomáhá hned, po příčině nepátrá ani žádné vyznání vin po nich nepožaduje. Buďto ty neduhy vůbec za Boží trest nepovažoval nebo je namístež amnestoval, z moci o které prohlásil, že ji má.

Takový Ježíš nám vyhovuje. Je moderní. My už naštěstí nevěříme, že postižení jsou stížení božím trestem za nějaký skrytý hřích a jsme rádi, že ani Ježíš nic takového neříká. Je soucitný lidumil, pochopitelný i bez náboženského koloritu.

Pak si ale s odpouštěním hříchů nevíme rady. Co s tím? Nestačí snad Ježíš, který uzdravuje z lásky k lidem? Je vůbec potřeba k tomu odpouštět hříchy?

Jsem, bratři a sestry přesvědčen, že právě tohle náboženské haraburdí není.

My žijeme v době, kdy nejen nikdo po odpuštění hříchů netouží, ale dokonce si ho nepřeje. Ne že by nikdo nevěděl, co to je. Nesmí nás mást, že slovo hřích se již nepoužívá. Když se ale dáte s lidmi do řeči, hned vám je vyjmenují. Extrémní sobectví, bezohlednost, nenasytnost, cynismus a s tím spojená korupce. Ty odpouštět? Ani náhodou! Trestat!

Někdo se i přizná, že sám je tím do jisté míry nakažen. Žádá si však pochopení – nikoli odpuštění. Taková je prý doba, kdo se jí nepřizpůsobí, neobstojí.

Co vidíme? Lidem spíš schází přísná morální autorita, která ten svinčik vymete. Co jiného a kdo jiný než spravedlivý Bůh trestající a přísný! Ne

nějaký lidumilný odpouštějící Ježíš. Křesťané rádi přitakají: lidé zavrhlí Boha a teď se už ničeho nebojí a podle toho to dnes vypadá.

Takové časy, aby se lidé znovu báli Boha, už nikdy nenastanou. To je čirá utopie. Ne že se nebudou bát. Bát se budou, ale ne Boha. Budou se bát lidí. Budou se bát poměrů, v nichž žijí. Cesta strachu z Boha je nenávratnou minulostí.

Není čeho litovat. Cesta strachu z Boha je zpohanštělé křesťanství. Co zbývá je Ježíšova cesta důvěry, ne strachu. To není záležitost jen ryze soukromá, pro soukromý duchovní život, stejně jako království Boží, které Ježíš zvěstoval, není pro soukromou „duchovní outěchu věřících“. Je to cesta pro politiky, pro celou společnost.

Mnoho lidí se jí bojí, protože to je cesta riskantní. Ona asi riskantní je – aspoň ze začátku. Mnoho vlků (v rouše beránčím) ji zneužije. To jsou ti, kteří odpuštění rádi přijímají, ale sami odpuštěním nedovedou. Dlouho jim ale ten převlek nevydrží. Jsou i tací, kteří k ní nikdy patřit nebudou. Ale lidem nakonec dojde, že s nimi nikam nedojdou.

„Zákon nám byl dán skrze Mojžíše, milost pravda se stala skrze Ježíše Krista“. Amen.

Mat 21,1-9

Mšeno 27.11:11

Divně, zdá se, rozhodla stará církev, když na první adventní neděli určila text, který popisuje událost, která předcházela Ježíšově ukřižování, zatímco my bychom spíše očekávali text, který by nějak předcházel Ježíšovu narození. Zřejmě ti staří biskupové uvažovali jinak. Církevní rok neměl nějak kopírovat Ježíšův životopis od jeho příchodu na svět až po smrt na kříži, nýbrž připomenout, proč tu vlastně jsme my, jako křesťané, a na jaké události stojí naše víra. Pak ovšem tou rozhodnou událostí není Ježíšův příchod na svět, nýbrž právě Ježíšův příchod do Jeruzaléma a zvláštní okolnosti, které jej provázely.

Řekněme si hned na úvod: Ježíš uprostřed hlučného, jej oslavujícího zástupu nám nějak, z toho co víme o Ježíšově učení a skutcích, nesedí. K čemu to potřeboval? Jestliže však všechna čtyři evangelia o tom svědčí, pak to znamená, že nám uniká jedna dimenze Ježíšova díla, kterou evangelia nějakého důvodu zcela potlačila. Tou dimenzí je politická stránka Ježíšova působení.

Je třeba vědět, že Ježíš přichází na svátky Pesah, neboli židovské velikonoce. Ty byly oslavou vyjití z egyptského otroctví, tedy něco jako Den osvobození izraelského lidu. Myšlenka nového osvobození byla v lidu nejen živá, ale i vydatně posilovaná prorockými vizemi o příchodu pravého krále /Mesiáše/, kterého Hospodin pošle a který napraví všechno. Na velikonoce přicházelo do

Jeruzaléma nejvíc poutníků ze všech koutů země a zkušená římská moc věděla, že když se má něco strhnout, či dokonce vypuknout povstání, stává se to zpravidla u příležitosti velkých svátků, kde je velké sročení davů a povznesená nálada, kterou dovedně využijí agitátoři a revolucionáři skrytí v davu. Proto byl s římskou posádkou přítomen i sám zástupce římské moci Pilát, který jinak, jako pravý Říman, v Jeruzalémě – městě bez vodovodu a kanalizace - nebydlel.

Proč se Ježíš právě za těchto okolností rozhodl, že nevstoupí do Jeruzaléma jako poutník mezi poutníky, ale nechá si uspořádat triumfální vjezd?

Nemusel tam chodit vůbec. Mohl dál kázat a uzdravovat v galilejských i judských městech a získávat další stoupence. Těch není nikdy dost. Hod beránka mohl slavit kdekoli, nebylo povinné spojovat jej s návštěvou chrámu. Pro triumfální vjezd si mohl zvolit jiné, menší svátky, kde by sice nebylo tolik poutníků, ale nebyl by přítomen Pilát s pravomocí nad životem a smrtí kohokoliv (vyjma římských občanů). Židovská rada měla sice také právo trestat smrtí (např. pro rouhačství), ale řádně a za bílého dne svolaná by se na ukamenování Ježíše patrně neshodla. Jednak byla názorově nejednotná, jednak v ní měl Ježíš i sympatizanty, ale hlavně by Ježíšovi stoupenci by měli dost času zorganizovat akce, aby k tomu nedošlo. To všechno nemohl Ježíš nevědět.

Na otázku proč si Ježíš nechal uspořádat triumfální vjezd do Jeruzaléma a proč zvolil tak nebezpečnou chvíli, evangelia mlčí. Křesťané si buď myslí, že to tak rozhodl Bůh, nebo sám Ježíš. Je pravda, že Ježíš si sám předpověděl smrt, dokonce třikrát. dokonce smrt v Jeruzalémě. Dokonce z rukou velekněží a starších, dokonce i vydání do rukou pohanů. Pak by ale musel dělat všechno pro to, aby se to vyplnilo. Pak by triumfální vjezd jako krále na oslátku dle proroctví proroka Zachariáše s provoláváním „Hosana Synu Davidovu“ byla Ježíšem řízená akce, která měla vyprorokovat velekněze i část židovské rady k rychlé reakci dřív, než se něco stane.

Mně to připadá strašně násilné, aby to bylo dílo Ježíšovo. Hlavně proto, že vlastně donutil velekněze i radu jednat v panice, ze strachu, v noci, jen aby o svátcích už byl klid. Vždyť čeho se obávali představitelé židovské společnosti bylo, že když se v sobotu nahrne množství lidí do chrámu, Ježíš sám nebo jeho stoupenci vyhlásí ho za Mesiáše, nastane vřava, kterou ukončí až zásah římské posádky. Nezdá se mi také, že by si Ježíš přál být souzen rychlým a zmanipulovaným soudem v noci bez účasti lidu, kterému vlastně nebyla dána možnost rozhodnout se pro nebo proti Ježíši. Když ráno lidé vstali, byl už Ježíš v rukou Piláta.

V žádném evangeliu se nedočteme, že by Ježíš dal k triumfálnímu vjezdu s mohutným zástupem vpředu i vzadu pokyn, nebo že by vymyslel hesla, která bude zástup provolávat. Jeho výslovným přáním bylo pouze, že pojedje na oslátku, jako symbolu neválečného krále a vyhlašovatele pokoje pronárodům, dle proroctví Zachariášova. Je zřejmé, že mohutnou manifestaci organizovali

Ježíšovi učedníci nebo stoupenci. Odkud by se zčista jasná vzal mohutný zástup, který by kladl na cestu své pláště, osekával ratolesti stromů a šel i za ním za skandování „Hosanna Synu Davidovu“? Podle evangelisty Jana přišlo na svátky do Jeruzaléma mnoho lidí zejména proto, aby viděli Ježíše. Je tedy docela možné, že ten velkolepý průvod nebyl tak docela dle Ježíšových představ, nicméně mu nebránil.

Ať už byl úmysl Ježíšův jakkoli pokojný, představitele moci vyděsil a žádné oslátko, jako symbol míru, je neuklidnilo. Když Ježíš připustil „pochod na Jeruzalém“, musel s tím počítat. Byl to politický čin, jako politický byl vnímán, z politických důvodů byl Ježíš zatčen, jako politický rebel byl předán Pilátovi a jako politický nepřítel Říma byl ukřižován. Náboženská či duchovní stránka jeho mesiášství vlastně nikoho příliš nezajímala. Kdyby to všechno byl politováníhodný omyl, pak by byl Ježíš náboženský naivka, který netušil, co dělá.

Když si však připustíme, že Ježíš naivní nebyl, pak je zřejmé, že chtěl, nebo počítal s tím, že dojde ke konfrontaci jak s mocí náboženskou, tak politickou, protože všichni náboženští vůdcové dělají politiku se státem a to politiku kompromisů tak, aby státní moc se necítila ohrožena podvratnou činností ze strany náboženství a náboženství mohlo pokojně provozovat své obřady pod státní záštitou. Tak dochází k jakémusi pokojnému soužití státu a církve a tak tomu bylo mezi vedením židovské společnosti ve vztahu k římské moci.

Jediný, kdo do tohoto svazku nezapadá, je Bůh a jeho království.

Kdyby Ježíš jednal jako náboženský vůdce, vyjednal by si kompromis také, jak s židovskou radou, tak s římskou mocí a vše by běželo dál. Jelikož však byl skutečným reprezentantem Božího království, nemohlo ke kompromisu dojít. Nemohl sjednávat kompromis za Boží stranu! Konfrontace byla nevyhnutelná. Nemohl si však přát, aby došlo k tomu, že na jeho obranu rozpoutají jeho příznivci boj. Pak by byl jeho symbol mírumilovného krále falešný.

Zvolil tedy cestu bez kompromisů, ale i bez násilí. To je cesta smrti na kříži.

Evangelia však svědčí i o tom, že kromě své smrti předpověděl Ježíš i to, že po třech (symbolických?) dnech vstane. Zabýváme-li se politickou stránkou Ježíšova působení, nebylo právě toto naivní?

Každá událost, každé hnutí, tak jak vyjde z Boží pravdy je čisté a ryzí, se po jisté době v lidských rukou ušpiní, korumpuje. Nebylo snad lépe, aby se Ježíš, jako Vzkříšený, zjevoval lidem vždy znovu a inicioval události vždy nové, čerstvé a nezkažené?

*Za dědictví věčné ujal jsem Tvá svědectví, Pane, ona jsou radost mého srdce.
Anen.*

Dnešní čtvrtou nedělí vrcholí dle církevního kalendáře čas adventní. Ve shodě se starou církevní tradicí stanoví Hesla Jednoty bratrské dnešní text –úryvek z vyprávění o tom, co předcházelo Ježíšovu narození. Prvá část nese nadpis *Setkání Marie a Alžběty*, druhá *Mariin chvalozpěv*. Je to jen evangelista Lukáš, kdo obšírně líčí události, které předcházely Ježíšovu narození. Ostatní evangelia to pomíjejí. V evangeliu dle Matouše čteme jen krátce: „Narození Ježíšovo se událo takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého“. Evangelisté Marek a Jan neříkají o Ježíšově narození nic, začínají až s dospělým Ježíšem. Jen Lukáš zaznamenal, jak nejprve anděl zvěstoval bohobožnému knězi Zachariášovi narození syna Jana (pozdějšího Jana Křtitele) ačkoli on i jeho žena Alžběta byli staří a bezdětní a jak potom anděl zvěstoval Marii, že porodí syna, jemuž má dát jméno Ježíš. Marie se hned vypravila za Alžbětou a ta ji už pozdravila jako budoucí matku Páně.

Načež Marie přednesla svůj slavný chvalozpěv na Hospodina. Už na první poslech je zřejmé, že nejde o spontánní řeč Mariinu, nýbrž o báseň či spíše píseň, kterou Marie recituje nebo zpívá. Co to vlastně zpívá?

Jen v první větě mluví jakoby o sobě, ale není tu nic, co by se konkrétně vztahovalo k Marii. Báseň či píseň by mohla zpívat kterákoli žena v ponížením postavení, které se dostalo Boží pomoci, například právě těhotná Alžběta. Slova „od této chvíle mne budou blahoslavít všechna pokolení“ dala v průběhu staletí vznik stále stoupající úctě k Marii, rozhodně však tomu tak nebylo za Ježíšova pozemského života a v době, kdy se sepisovala evangelia, to nebyla ani všechna pokolení křesťanů, nýbrž právě jen ta skupina, od kterého čerpal látku evangelista Lukáš.

Hned v druhé sloce se Marie jako osoba vytrácí úplně. Je to chvalozpěv na Boha Izraele, který by mohl zpívat každý muž či žena, kdo se s textem a s Marií ztotožňuje.

„Prokázal sílu svým ramenem, rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně; vladaře svrhl s trůnu a ponížené povýšil, hladové nasýtil dobrými věcmi a bohaté poslal pryč s prázdnou.“ Slyšíte to?

Asi jsme si zvykli vnímat tu galilejskou dívku Mirjam jako prostou českou husopasku Mařenku - a teď tohle! Evangelista ji líčí bezmála jako příslušnici nějaké radikální sekty chudých, silně zaměřené proti pyšným, mocným a bohatým. My spor o to, kdo vlastně byla Marie, nepovedeme. Stejně se o ní nic neví. Nám může být jedno, zda Marie či kdo chvalozpěv složil. Důležité je, že ještě za 50 let po Ježíšově ukřižování, když se evangelista Lukáš rozhodl sepsat, co se mezi křesťany traduje, se tento hymnus zachoval. Jen podotýkám, že Lukáš, který své evangelium sepisoval pro jakéhosi „vznešeného Theofila“, rozhodně neměl v úmyslu představit křesťany jako rebely usilující o společensko politický převrat. Spíše naopak. Přesto Mariin chvalozpěv zaznamenal.

Nepochybně to, co Marie zpívá je vyznání víry, naděje a očekávání spojených s příchodem Mesiáše a jeho království. Ve stejném duchu vystoupil i Ježíš, aby tato očekávání naplnil.

Nic z toho, o čem Marie zpívá se však nestalo. Ježíš skončil na kříži, povýšení ponížených a nasycení hladových se nekonalo, pyšní, mocní a bohatí dál ovládají svět. Pravda, mnoho povýšenců zažilo pád, mnoho vládařů bylo svrženo z trůnu a mnoho bohatých přišlo o majetek od dob Ježíšových po naše dny, ale jen málokdy a jen na chvíli zažili ponížení povýšení a jen málokdy a na krátko se hladoví nasýtili dobrotami. Pak se vše vrátilo ke starým pořádkům.

Když v r. 313 učinil císař Konstantin křesťanství náboženstvím státním, mnozí křesťané v tom viděli příchod Božího království. Že tomu tak nebylo, je zřejmé.

V dějinách se děly a dějí pokusy vykládat Mariin chvalozpěv obrazně, jako že jde o skutečnost pouze duchovní. Nebo – ještě častěji – jako skutečnost, která se stane až při posledním soudu na konci dějin. To vyjde nastejno. Oba výklady chtějí její slovo vystrčit mimo tento svět a reálné dějiny.

K věci se vyjádřil i slavný reformátor Martin Luther. Ve svém výkladu Mariina chvalozpěvu adresovaném saskému vévodovi Johanu Fridrichovi píše, že nejde o odstranění světské moci vůbec, nýbrž o to, jak je užívána a její užití má být odpovědné Bohu. Zní to docela rozumně. Jak to myslel se ukázalo o pět let později při velké selské rebelii. Opravdu zubožení a hladoví sedláci, podníčení četbou bible, kterou jim Luther přeložil do němčiny, se na něj obrátili o pomoc a podporu u vrchnosti. Luther je však zahrnul kletbami a výslovně schválil jejich povraždění. Podpora vrchnosti mu byla zřejmě milejší. To bylo naposledy, kdy ponížení nesli na standartách obraz Ukřižovaného. Od té doby se datuje, že ponižování a hladoví se už nikdy neobrátili o pomoc k církvi.

Velká francouzská revoluce s listinou lidských práv a krásným heslem Svoboda, rovnost, bratrství, se již neděla ve jménu Božím a Ježíše Krista, nýbrž přímo proti církvi. Smutný konec revoluce ale měl být varováním.

Dalším významným pokusem bylo spatřovat uskutečnění Mariiny vize v provedení proletářské revoluce. Tam budou hladoví nasyceni a boháči půjdou s prázdnou. Pro Rusko snad platí, že hladoví byli nasyceni dobrými věcmi jen jednou – při vyplundrování spížíren velkostatkářů. Jak to proběhlo u nás, mnozí z nás pamatují.

Jako počátek naplňování Mariiny písně se zdálo, když takřka ze dne na den se stal Václav Havel z vězně prezidentem. Dnes vidíme pyšné dmout se pýchou, mocné zpité mocí a miliardáře pohádkově bohatnout. Chudí chudnou a nic dobrého se jim už ani neslibuje.

Ani „arabské jaro“, které začalo svržením nenáviděných diktatur, mě nenaplnuje zvlášť velkou radostí. Už se množí lynčování všech bývalých i domnělých stoupenců starého režimu. Někde začíná krvavý střet mezi vítězi. I umírněné muslimské bratrstvo už chystá první zákazy pro ženy. Samozřejmě, vždy se začne u těch nejslabších.

Je tedy píseň Mariina vůbec určena pro tento svět?

První křesťané v době Lukášově nečekali od tohoto světa nic. Politické převraty je nezajímaly. Svět ve zlém leží (n.p.: „je pod mocí toho Zlého“). Vše očekávali od nového příchodu Pána Ježíše Krista. Ušetřili si tak mnohá zklamání. Víra, že „Kristus přemohl svět“ se týkala převážně sborového života, kde měly platit jiné pořádky než ve světě. První křesťané přemáhali svět v němž žili tak, že měli žít jinak. V oddělení od světa spočíval jejich zápas se světem a je třeba říci, že víc dělat nechtěli a ani nemohli.

Co můžeme dělat my dnes o adventu roku 2011? Zdá se, že my už nemůžeme dělat vůbec nic. Ani to, co první křesťané. Svět a církve se od sebe téměř v ničem neliší. Myšlení křesťanů a lidí bez víry je takřka totožné. Je Mariin chvalozpěv jen krásný liturgický text, který se sluší před vánocemi vyslechnout?

V prvním komentáři, který jsem k oddílu přečetl, se odmítá spojovat její chvalozpěv s jakýmkoli vnitrosvětskými událostmi. Je to jen výpověď víry, kterou si máme o tuto neděli radostně a sborově zarecitovat.

Další komentáře jsem již nečetl a řeknu raději rovnou, co si myslím.

Jistě. Text Chvalozpěvu je třeba si pozorně opakovat. Že jsou to jen řeči? Ale vždyť jedině ve světě řeči se může svět vyjevit jaký je! Jen ve světě řeči se může pravda vyjevit jako pravda a lež jako lež.

Že je to jen výpověď víry? Jistěže. Jen výpověď víry může odhalit rozpor mezi tím, jaký svět je a jaký být má. Nevíra žádný rozpor vidět nemůže, může jen vnímat to, co je. Výpověď víry vždy odkazuje k něčemu, co je za tou výpovědí. Mariina píseň odkazuje k Bohu Izraele. To je ten zvláštní Bůh, který sestupuje až k těm nejnižším a jim dopřává sluchu. Ten, který už v Egyptě slyšel nárek Hebrejů v otroctví. To je ten, který pyšným připravuje pád, mocné a bohaté volá k odpovědnosti.

Bůh, který slyší volání zdola je Otcem Ježíše Krista a tak i naším.

Že to nemá co dělat s tímto světem? Jistěže má. Vždyť tím vlastně říkáme nekorunovaným vládcům tohoto světa, což jsou dnes jakási finanční centra: vy sloužíte modlům, vy sloužíte Mamonu. Nejste naši zachránci ani dobrodinci i když se tak tváříte.

Že slovo nic nezmění? Už tím, co říkáme, prolamujeme tabu, jímž je dnes obdiv a povinná úcta k těm, co přes peníze ovládají svět.

Že bez moci mocných a bohatství bohatých žít nemůžeme? Náš Bůh říká - a píseň Mariina o tom svědčí - že můžeme a jednou i budeme.

„Hospodinova je země se vším co je na ní, svět i ti, kdo na něm sídlí“. Amen.